

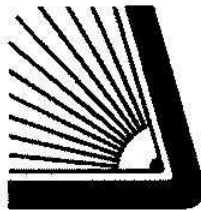
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَبِالْإِسْلَامِ وَبِالْمَوَدَّةِ

تفاوت های معنایی در نحو کار بردی

(بر اساس کتب من از تالیف دکتر فاضل صالح سامری)

دکتر مینا جیگارد

عضو هیأت علمی دانشگاه الزهراء (علیها السلام)

انتشارات نظری

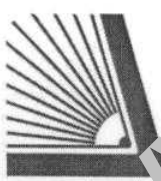
سرشناسه	: جیگاره ، مینا / ۱۳۴۱
عنوان و نام پدیدآور	: تفاوت های معنایی در نحو کاربردی (بر اساس کتاب معانی النحو تالیف دکتر فاضل صالح سامرایی) / مینا جیگاره
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات نظری ۱۳۹۴
مشخصات ظاهری	: ۵۴۴ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۲۸۹-۳۱۹-۲
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
موضوع	: قرآن - صرف و نحو - زبان عربی - نحو
شناسه افزوده	: سامرایی، فاضل صالح، ۱۹۳۲ - م، معانی النحو
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۴ م ۶۲۳ س ۲۵ / PJ۶۱۵۱
رده بندی دیویی	: ۴۹۲/۷۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۹۰۶۴۶۰

نام کتاب: تفاوت های معنایی در نحو کاربردی

نویسنده: مینا جیگاره

نوبت چاپ: اول- ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۰۰۰

انتشارات نظری

« کلیه حقوق چاپ و نشر مخصوص و محفوظ ناسر به باشد »

دفتر مرکزی: تهران، خیابان ولی عصر (عج)، خیابان سید جمال الدین اسدآبادی (یوسف آباد)
 نبش خیابان فتحی شقاقی، جنب بانک انصار، پلاک ۳۲، طبقه ۲، واحد ۱۷

info@nashrenazari.com
www.nashrenazari.com

تلفن: ۸۸۱۰۲۷۷۵ همراه: ۰۹۱۹۰۱۲۹۴۵۵

قیمت: ۳۸۰۰۰۰ ریال

۲۵		مقدمه
۲۷		دفتر اول - اسم‌های معرفه
۲۸		نکره و معرفه:
۲۸		نکره
۲۹		أغراض نکره آوردن اسم
۳۰		معرفه
۳۰		ضمیر
۳۱		ضمایر رفع منفصل عبارتند از:
۳۱		ضمایر رفع متصل عبارتند از:
۳۲		و ضمایر نصب متصل عبارتند از:
۳۲		ضمیر فصل
۳۳		أغراض و فوائد ضمیر فصل
۳۸		ضمیر شأن
۳۹		تفاوت در معانی
۴۱		مرجع ضمیر
۴۳		ضمایری که به جمع برمی‌گردند
۴۵		عَلَم
۴۵		اقسام علم
۴۶		احکام لفظی و معنایی علم جنس
۴۷		تفاوت میان علم جنس و اسم جنس
۴۷		نکره آوردن علم
۴۸		لمح الأصل
۴۹		علم بالعَلَبه
۴۹		کنایه از علم
۴۹		ابن و ابنة پس از علم
۵۰		اسم اشاره

۵۰	ذاتک وتانک:
۵۲	اجتماع ضمیر و اسم اشاره
۵۲	«هَذَا أَنتَ» و «أَنْتَ هَذَا»
۵۳	«هَآ أَنتَ ذَا، هَآ أَنَا ذَا»
۵۵	کاف خطاب
۵۹	معرفه به «ال»
۶۰	تفاوت میان نکره و معرفه به ال در برخی تعبیرات
۶۳	أقسام ال
۶۵	اسم موصول
۶۵	مهم ترین أغراض آوردن اسم موصول
۶۷	صله موصول
۶۸	اسم های موصول
۶۹	۱. «الَّذِي»
۷۰	۲. «الَّذَانِ»
۷۰	۳. «الَّذِينَ»
۷۰	۴. «الَّذِي»
۷۰	۵. «الَّتِي»
۷۱	۶. «الَّتَانِ»
۷۱	۷. «الَّتِي»
۷۱	۸. «الَّتِي»
۷۱	۹. «ال»
۷۲	دلایل اسم بودن «ال»
۷۳	۱۰. «مَنْ»
۷۴	۱۱. «مَا»
۷۵	تفاوت ها و شباهت ها میان «مَا» و «مَنْ»
۷۷	حمل بر لفظ و معنا
۷۹	تفاوت های من و ما والذی در معنا و استعمال
۸۱	۱۲. «أَيُّ»
۸۲	۱۳. «ذَا»

۸۲	حذف اسم موصول
۸۳	دلایل ذکر [و به عبارت دیگر تکرار] اسم موصول
۸۵	حذف صله

۸۷ دفتر دوم - مرفوعات

۸۸	۱ و ۲. مبتدا و خبر
۸۹	تقدیم و تأخیر
۸۹	الف. تقدیم خبر مفرد بر مبتدا
۹۰	ب. تقدیم خبر شبه جمله بر مبتدا
۹۲	ج: تقدیم مبتدا بر فعل
۹۴	مبتدایی که جانشین یا سدّ مسدّد خبر دارد
۹۶	معرفه بودن مبتدا و خبر
۹۶	۱. علم مخاطب
۹۷	۲. قصر حقیقی
۹۷	۳. قصر به جهت مبالغه و اغا
۹۸	۴. قصر جنس معنا
۹۸	۵. معروف و مشهور بودن مبتدا به خبر
۹۸	۶. خبر به گونه ای آورده می شود که نزد مخاطب ثابت شود
۹۹	۷. دلالت بر کمال
۱۰۰	تکرار و اعاده مبتدا
۱۰۰	مبتدایی که در معنا جانشین فعل می شود

۱۰۱ تفاوت میان جمله اسمیه و جمله فعلیه

۱۰۲ انواع خبر

۱۰۳	خبر شبه جمله
۱۰۴	خبر دادن با مصدر
۱۰۴	خبری که جانشین فعل می شود
۱۰۵	عمومیت در خبر
۱۰۶	تعدد خبر

آمدن واو به جهت توجه و تحقق و تأکید ۱۰۸

۱۱۰..... افعال ناقصه «کان وأخوات آن»

۱. کان ۱۱۰

معانی و موارد استعمال «کان» ۱۱۱

نفی «کان» ۱۱۵

۱. «ماکان یفعل» ۱۱۵

۲. «کان لا یفعل» ۱۱۶

۳. «ماکان لیفعل، (لام جحد)» ۱۱۸

۴. «ماکان له أن یفعل» ۱۱۸

حذف نور «کان» مجزوم ۱۱۸

أغراض حذف نون ۱۱۹

۲. صار ۱۲۲

۳ و ۴. ظلّ و بات ۱۲۲

۷ و ۶ و ۵. أصبح، أضحی، مس ۱۲۳

۱۱ و ۱۰ و ۹ و ۸. مازال، ما برح، ما ننی، ما انفک ۱۲۵

معانی اصلی این افعال ۱۲۵

۱۲. لیس ۱۲۷

۱۲۷..... حروف شبیه به لیس

۱. ما ۱۲۷

وجوه اختلاف میان «ما ولیس» ۱۲۷

۲. إن ۱۳۰

۳. لا ۱۳۱

۴. لات ۱۳۱

عطف ۱۳۲

۱۳۳..... افعال رجاء، مقاربه، شروع

۱. افعال رجاء ۱۳۳

الف: عسی ۱۳۳

استعمال و کاربرد عسی: ۱۳۵

۱۳۶	ب: حری و إخْلُوق
۱۳۶	۲. أفعال مقاربه
۱۳۶	الف: کاد
۱۳۷	خبر کاد
۱۳۷	نفي «کاد»
۱۳۸	ب: أوشک و کرب
۱۳۸	۳. أفعال شروع

حروف مشبهة بالفعل

۱۴۰	معانی حروف مشبهة بالفعل
۱۴۰	۱. إِنَّ
۱۴۳	۲. أَنْ
۱۴۶	فتح و کسر «إِنَّ»
۱۴۷	۳. لَيْتَ
۱۴۷	لَيْتَ شعری
۱۴۷	۴. لَعَلَّ
۱۴۸	از دیگر معانی «لَعَلَّ»
۱۴۹	۵. لَكِنْ
۱۴۹	۶. كَأَنَّ
۱۵۱	رفع کلمه ای که بر اسم «ان» عطف شده است

تخفيف إن، أن، لكن، كأن

۱۵۲	۱. تخفيف إن
۱۵۴	۲. تخفيف أن
۱۵۶	اغراض مخفف شدن أن
۱۵۸	۳. تخفيف كأن
۱۵۸	اغراض تخفيف كأن
۱۵۹	۴. لكن مخففه
۱۵۹	غرض از استعمال «لكن مخففه»
۱۵۹	ذکر نون همراه با ضمیر متکلم وحده ومع الغير

۱۶۲.....	لا نفی جنس
۱۶۲.....	تفاوت میان «لا» نفی جنس و «لا» شبیه به لیس
۱۶۳.....	تفاوت میان «لا رجل فی الدار» و «ما من رجل فی الدار»
۱۶۵.....	اقسام اسم «لا نفی جنس»
۱۶۵.....	لاجرم
۱۶۶.....	لاسیما
۱۶۷.....	اعراب لاسیما و اعراب پس از آن
۱۶۸.....	فاعل
۱۶۸.....	تعریف فاعل
۱۶۸.....	تأخیر فاعل
۱۶۸.....	دلایل خالان تقدیم فاعل
۱۷۰.....	حذف فعل
۱۷۱.....	تقدیم مفعول بر فاعل
۱۷۳.....	مذکر و مؤنث آوردن فعل
۱۷۴.....	تأثیر معنا در تأنیث و تذکیر
۱۷۶.....	نائب فاعل
۱۷۹.....	فعل و انفعَل
۱۸۱.....	دفتر سوم - منصوبات
۱۸۲.....	ظَنَ وَأَخوات آن
۱۸۲.....	افعال قلوب
۱۸۲.....	ویژگی ها و انواع افعال قلوب
۱۸۳.....	معانی افعال قلوب
۱۸۳.....	الف. افعال یقین
۱۸۳.....	۱. عَلِمَ
۱۸۴.....	علم و عرف
۱۸۴.....	۲. دَرَى
۱۸۵.....	۳. تَعَلَّمَ
۱۸۵.....	۴. وَجَدَ

۱۸۶.	۵. رأی
۱۸۶.	ألم تر؟
۱۸۷.	أرأيت؟
۱۸۸.	ترکیب این نوع تعابیر
۱۹۰.	ب. افعال رجحان
۱۹۰.	۱. ظنَّ
۱۹۲.	۲. حَسِبَ
۱۹۲.	تفاوت میان حَسِب و ظن
۱۹۳.	۳. خَالَ
۱۹۴.	۴. زَعَمَ
۱۹۴.	۵. ثَقُلَ
۱۹۵.	افعال تحویل
۱۹۵.	۱. جَعَلَ
۱۹۵.	۲. اِتَّخَذَ وَتَخَذَ
۱۹۵.	۳. تَرَكَ
۱۹۵.	۴. صَيَّرَ
۱۹۶.	۵. وَهَّبَ
۱۹۶.	إلغاء و تعلیق
۱۹۶.	الف. إلغاء
۱۹۶.	معنای اِعمال و إلغاء
۱۹۷.	ب. تعلیق
۱۹۸.	أدات تعلیق
۲۰۰.	عطف بر جمله‌ای که فعل آن معلق است
۲۰۱.	ظننته لا يفعل، ما ظننته يفعل
۲۰۱.	مفعول به
۲۰۲.	تقدیم مفعول به
۲۰۴.	تقدیم مفعول دوم بر مفعول اول
۲۰۵.	حذف مفعول
۲۰۶.	حذف مفعول فعل «شاء» و مشتقات آن

۲۰۷.	 ذکر مفعول مشیت
۲۰۸.	 تحذیر و إغراء
۲۰۸.	 ذکر مُحذَر همراه با مُحذَر منه
۲۰۸.	 ذکر مُحذَر منه به صورت مکرر یا غیر مکرر
۲۰۹.	 حذف فعل
۲۱۰.	 فعل مقَدَر
۲۱۱.	 اختصاص
۲۱۱.	 غرض از اختصاص
۲۱۲.	 اسلوب اختصاص
۲۱۴.	 اشتغال
۲۱۴.	 عامل نصب اسم مشغول عنه
۲۱۵.	 أقسام اشتغال
۲۱۶.	 آیا اشتغال مفید تخصیص است یا تأکید؟
۲۱۷.	 تفاوت میان رفع و نصب اسم مشغول عنه
۲۲۱.	 تنازع
۲۲۳.	 معنای دو اسلوب تنازع
۲۲۴.	 مفعول مطلق
۲۲۵.	 انواع مفعول مطلق
۲۲۵.	 تعریف انواع مفعول مطلق
۲۲۵.	 ۱. مؤکد عامل
۲۲۶.	 ۲. بیان کننده نوع عامل
۲۲۶.	 ۳. بیان کننده عدد
۲۲۷.	 الف. مفعول مطلق تأکیدی
۲۲۸.	 ب. مفعول مطلق مبین
۲۲۹.	 ج: نایب از فعل
۲۳۰.	 اموری که از مصدر (یا مفعول مطلق) نیابت می کنند
۲۳۰.	 توسعه در معنا

۲۳۳	مصدر نایب از فعل
۲۳۳	۱. نایب از فعل امر و دعا
۲۳۵	۲. مصدری که با آن نمی‌توان از مبتدا خبر داد
۲۳۵	اشکال بر قول نحویان
۲۳۶	۳. مصدر تشبیهی
۲۳۶	۴. مصدر مثنی
۲۳۷	۵. سایر مصادر
۲۳۸	مفعول فیه (ظرف)
۲۳۸	تعریف ظرف
۲۴۰	آیا ظرف حتّاً باید دربردارنده معنای «فی» باشد؟
۲۴۳	اسم‌های مکان و زمانی که بنا بر ظرف بودن منصوب می‌شوند
۲۴۳	الف. اسم مکان
۲۴۴	ب. اسم زمان
۲۴۴	نایب از ظرف
۲۴۵	ظرف متصرف و غیر متصرف
۲۵۰	ظرف‌های مرکب
۲۵۱	نگاهی گذرا به برخی از ظروف
۲۵۱	۱. أَمْس
۲۵۲	۲. بَین
۲۵۳	۳. دُون
۲۵۴	۴. عِنْد
۲۵۵	۵. سَحَر
۲۵۵	۶. لَدُن
۲۵۵	توضیح بیشتر درباره «لَدُن»
۲۵۷	۷. لَدَى
۲۵۷	۸. مَعَ
۲۵۸	۹. أَيْتَان
۲۵۸	۱۰. اِذْ
۲۵۸	۱۱. اِذَا

۲۵۹		۱۲. حیث
۲۵۹		۱۳. قَطُّ
۲۵۹		۱۴. عَوْض
۲۶۰		مفعول له
۲۶۰		اما دلیل ترجیح رأی بصریان
۲۶۱		تعریف مفعول له
۲۶۳		تعلیل و بیان سبب در مفعول له (مفعول لأجله)
۲۶۳		مفعول له منصوب و مجرور
۲۶۵		مفعول معه
۲۶۶		تفاوت میان «او معیت و او عطف
۲۶۷		تفاوت معانی «او معیت با مع
۲۶۸		استثناء
۲۶۸		اقسام استثناء به «الّا»
۲۶۸		۱. استثناء تام
۲۶۸		الف. استثناء متصل
۲۶۹		ب. استثناء منقطع
۲۶۹		۲. استثناء مُفَرَّغ
۲۷۰		معنای حصر و اختصاص در استثنای مفرغ
۲۷۱		أسالیب و أدوات قصر (حصر)
۲۷۱		احکام اعرابی مستثنی
۲۷۳		الّا وصفی
۲۷۳		غیر
۲۷۴		تفاوت «غیر» و «الّا»
۲۷۵		سوی
۲۷۶		تفاوت معنایی میان «غیر و سوی»
۲۷۷		خلا وعدا
۲۷۷		حاشا

۲۷۸	 حال
۲۷۹	 تقسیم‌بندی‌های حال
۲۸۱	 حال جامدة ومشتقة
۲۸۳	 مصدر، حال واقع می‌شود
۲۸۳	 دلیل آوردن حال به صورت مصدر
۲۸۴	 تقدیم حال
۲۸۵	 حال جمله
۲۸۵	 واو حالیه وفایده وجودی آن
۲۸۷	 قول زمخشری
۲۹۰	 اغراض آوردن واو حالیه برسر جملات حالیه
۲۹۲	 حال مؤکده
۲۹۲	 حال مؤکد بر حسب نوع است
۲۹۴	 شروط حال مؤکد ضمن جمله
۲۹۵	 تمییز
۲۹۵	 تفاوت میان حال و تمییز
۲۹۶	 انواع تمییز
۲۹۷	 غرض از تحویل و تغییر
۲۹۷	 اسلوب تمییز
۲۹۸	 معنای تبعیت در اعراب
۲۹۹	 معنای تمییز مجرور به «من»
۲۹۹	 تمییز بعد از اسم تفضیل
۳۰۰	 کم و تمییز آن
۳۰۰	 کم استفهامیه
۳۰۱	 کم خبریه
۳۰۲	 کاین
۳۰۴	 کذا
۳۰۵	 تعجب
۳۰۶	 ۱. ما أفعلَه

۳۰۶	أفعل تعجب
۳۰۷	تعجب از امری که گذشته است
۳۰۷	ما أفعلنی له، ما أفعلنی الیه
۳۰۸	۲. أفعل به
۳۰۹	تفاوت میان معنای دو صیغه تعجب
۳۰۹	۳. صیغه «فَعَلَ»
۳۱۰	تفاوت معنایی میان «ما أفعله، أفعل به و فَعَلَ»
۳۱۰	۴. تعجب از طریق ندا
۳۱۱	تفاوت میان دو گونه تعجب با ندا
۳۱۲	۵. تعجب از طریق تعبیرات خاص
۳۱۲	۶. تعبیرات غیر منحصّر
۳۱۳	مدح و ذم
۳۱۳	استعمال «نعم و بئس» در مدح و ذم
۳۱۴	عناصر اسلوب مدح و ذم
۳۱۴	۱. فعل
۳۱۴	۲. فاعل نعم و بئس
۳۱۵	نِعَمًا و بئسما
۳۱۶	أغراض آوردن «ما» پس از «نعم و بئس»
۳۱۶	۳. مخصوص به مدح و ذم
۳۱۷	حَبَّذَا
۳۱۸	منادی
۳۱۹	تفاوت میان مثل: «یا بُیَّ» و «یا ایها النبی»
۳۲۰	تفاوت میان ندای به «أی» و «اسم اشاره»
۳۲۰	منادای مضاف به یاء متکلم
۳۲۰	ترخیم
۳۲۱	ترخیم منادی
۳۲۱	غرض از ترخیم
۳۲۱	استغاثه

عناصر استغاثه ۳۲۲

نُدبه و غرض از آن ۳۲۲

حکم مندوب ۳۲۳

اسم تفضیل ۳۲۳

متعدی شدن افعال تفضیل به مفعول ۳۲۶

وجوه تفضیل ۳۲۶

دفتر چهارم - مجرورات ۳۲۹

۱. حروف جر ۳۳۰

معنای جر ۳۳۰

۲. اضافه ۳۳۱

معنای اضافه ۳۳۱

انواع اضافه ۳۳۴

۱. محضه ۳۳۴

تعریف به اضافه ۳۳۴

اسم های غوطه ورد در ابهام ۳۳۵

۲. اضافه غیر محضه ۳۳۵

غرض از اضافه غیر محضه ۳۳۶

مضاف از مضاف الیه کسب تذکیر و تأنیث می کند ۳۳۷

ظروف معرفه و نکره (و اضافه شدن آنها) ۳۳۹

حذف مضاف ۳۴۱

دفتر پنجم - مشتقات و توابع ۳۴۵

مصدر ۳۴۶

مصدر صریح و مؤول ۳۴۶

اختلاف در استعمال ۳۴۶

اغراض مصدرهای صریح و مؤول ۳۴۷

اسم مصدر ۳۵۲

اسم فاعل ۳۵۴

۳۵۶	تفاوت نصب و اضافه
۳۵۷	صیغه مبالغه
۳۵۸	اسم مفعول
۳۵۸	صفت مشبیه
۳۵۹	۱. مررت برجلِ حَسَنِ وَجْهُهُ
۳۵۹	۲. مررت برجلِ حَسَنُ وَجْهُهُ
۳۶۰	۳. مررت برجلِ حَسَنِ الْوَجْهِ
۳۶۰	۴. مررت برجلِ حَسَنِ وَجْهَهُ يَا حَسَنَ الْوَجْهِ
۳۶۰	۵. مررت برجلِ حَسَنِ وَجْهًا

توابع

۳۶۱	۱. نعت
۳۶۱	غرض از آوردن نعت
۳۶۲	الف: تخصیص
۳۶۲	ب: توضیح
۳۶۲	ج: مدح و ثنا
۳۶۲	د: مذمت و تحقیر
۳۶۳	ه: ترحم
۳۶۳	و: تأکید
۳۶۳	ز: تعمیم
۳۶۳	ح: تفصیل
۳۶۳	ط: ابهام
۳۶۴	ی: اعلام به مخاطب
۳۶۴	انواع نعت
۳۶۴	نعت جامد
۳۶۶	نعت به مصدر
۳۶۷	وصف به جمله
۳۶۸	نعت مقطوع
۳۷۰	عطف صفات
۳۷۱	حذف نعت

۳۷۱	۲. بدل
۳۷۲	اقسام بدل
۳۷۲	الف: بدل مطابق (یا کل از کل)
۳۷۳	الف: تأکید حاصل از اجتماع بدل و مبدل منه
۳۷۴	ب: بدل بعض از کل
۳۷۴	ج: بدل اشتمال
۳۷۵	د: بدل مغایر
۳۷۵	ه: بدل کل از بعض
۳۷۶	۳. تأکید
۳۷۶	الف: تأکید نسبی
۳۷۶	نفس و تین
۳۷۷	کل
۳۷۷	جميع
۳۷۸	أجمع
۳۷۹	ب: تأکید لفظی
۳۷۹	۴. عطف بیان
۳۸۰	شبهت بدل و عطف بیان
۳۸۰	تفاوت میان بدل و عطف بیان
۳۸۱	۵. عطف نَسَق یا عطف به حروف
۳۸۳	دفتر ششم - حروف
۳۸۴	معانی مختلف حروف
۳۸۴	بررسی انواع حروف و معانی آنها در زبان عربی
۳۸۴	حروف جازه یا حروف جر
۳۸۶	تضمین چیست؟
۳۸۷	معانی حروف جر
۳۸۷	۱. الی

۳۸۸	۲. باء
۳۹۳	۳. تاء
۳۹۳	۴. حَتَّى
۳۹۴	تفاوت «حتی» و «الی»
۳۹۵	۵. رَبِّ
۳۹۶	رَبِّهِ
۳۹۶	۶. علی
۳۹۷	از دیگر معانی «علی»
۳۹۹	۷. عَنْ
۴۰۱	۸. فی
۴۰۲	۹. کاف
۴۰۳	۱۰. لام
۴۰۸	۱۱. مِنْ
۴۰۸	معانی دیگر «مِنْ»
۴۱۰	۱۲. مُنْذُ وَمُنْذُ
۴۱۱	۱۳. واو
۴۱۱	معانی مشترک
۴۱۳	ما زائد
۴۱۴	الف: ما کافّة
۴۱۵	ب: ما غیر کافه
۴۱۶	تعلق جار و مجرور
۴۱۷	حروف مصدری یا موصولات حرفی
۴۱۸	الف: أَنْ
۴۱۸	ب: أَنْ
۴۱۹	ج: مَا
۴۲۲	د: كَيْ
۴۲۳	ه: لَوْ
۴۲۳	حروف عطف
۴۲۳	۱. واو
۴۲۴	دلایل تقدیم و تأخیر

۴۲۷	أغراض آوردن واو
۴۲۸	احکام واو
۴۲۹	۲. فاء
۴۳۱	۳. ثَمَّ
۴۳۲	۴. حَتَّى
۴۳۳	تفاوت میان «حَتَّى» عاطفه و «حَتَّى» جازه
۴۳۳	۵. أم
۴۳۴	توضیح بیشتر درباره «أم منقطعه»
۴۳۶	۶. أو
۴۳۸	تفاوت میان «أم و أو»
۴۳۸	۷. لَكِ
۴۳۹	۸. بَلْ
۴۴۰	حروف إضراب
۴۴۱	۹. لا
۴۴۱	عطف بر لفظ و معنا
۴۴۲	حروف ناصبه
۴۴۲	۱. أن
۴۴۴	آن برای تعلیل
۴۴۵	زیادت «لا» پس از «أن»
۴۴۶	۲. إِذَنْ
۴۴۷	۳. كَيْ
۴۴۸	۴. لام تعلیل
۴۴۹	تعلیل به كَيْ و لام
۴۵۰	لام جحد
۴۵۱	۵. لَنْ
۴۵۱	لَنْ و لا
۴۵۳	حروف دیگری که فعل، پس از آن‌ها منصوب می‌شود
۴۵۴	۱. أو
۴۵۵	۲. حَتَّى
۴۵۶	۳. فاء سببیه

۴۵۸	۴. واو معیة
۴۵۹	حروف جازمه
۴۵۹	۱. لام امر
۴۶۰	۲. لا نهی
۴۶۰	۳. لم
۴۶۱	۴. لَمَّا
۴۶۱	تفاوت میان «لم» و «لَمَّا»
۴۶۲	حروف استقبال
۴۶۲	۱. سوف
۴۶۳	۲. (س)
۴۶۴	حروف شرط
۴۶۴	۱. إِنْ
۴۶۵	۲. إِذَا
۴۶۶	۳. لَوْ
۴۶۷	حروفی که در جملات جزای شرط استعمال می شوند
۴۶۷	۱. لام در جواب «لو»
۴۶۸	۲. فاء جزای شرط
۴۷۰	جواز آمدن «فاء» بر سر جواب شرط
۴۷۰	۳. اِذَا فِجَائِیه
۴۷۱	فاء واذا در کنار یکدیگر
۴۷۲	حروف قسم
۴۷۲	۱. واو
۴۷۲	۲. بَاء
۴۷۲	۳. تَاء
۴۷۳	۴. لام (جَزَّ)
۴۷۳	لا+ فعل قسم
۴۷۴	حروف نفی
۴۷۴	۱. لم
۴۷۴	۲. لَمَّا
۴۷۴	۳. لَنْ

۴۷۴	۴. ما
۴۷۵	تفاوت میان ما و لم
۴۷۸	از ویژگی‌های استعمال قرآن درباره «ما و لم»
۴۷۸	۵. ان
۴۷۹	ان در قرآن کریم
۴۸۱	۶. لا
۴۸۱	تکرار لا
۴۸۲	۷. لات
۴۸۳	حروف تأکید کننده نفی
۴۸۳	أدوات استفهام
۴۸۳	۱. هم
۴۸۳	خروج هم، از استفهام حقیقی به معانی دیگر
۴۸۳	۱. تسویه
۴۸۴	۲. انکار
۴۸۵	۳. تقریر
۴۸۵	۴. تهکم (استهزاء)
۴۸۵	۵. امر
۴۸۵	۶. تعجب
۴۸۵	۷. نفی
۴۸۶	۸. تحذیر
۴۸۶	۲. هل
۴۸۷	تفاوت‌های «هل و همزه»
۴۸۸	نفی به «هل»
۴۹۰	أم و أو
۴۹۱	۳. أم
۴۹۲	حروف ندا
۴۹۲	حذف حرف ندا
۴۹۲	اما غرض از حذف حرف ندا
۴۹۳	زیادت حرف ندا برای تنبیه و آگاه نمودن
۴۹۴	ما کافه و غیر کافه

۴۹۴	ما کافّه و غیر کافّه بر سر حروف مشبّهه بالفعل
۴۹۴	۱. اِنَّمَا وَاُنَّمَا
۴۹۶	۲. کَانَمَا
۴۹۷	۳. اَلَيْتَمَا
۴۹۷	۴. لَعَلَّمَا وَلَكِنَّمَا
۴۹۷	لام ابتداء
۴۹۹	لام مزحلّقه
۵۰۱	اجتماع «اَن» و «لام»
۵۰۳	حروف جواب

ملحقات ۵۰۵

۵۰۶	سخنی پیرامون اعداد
۵۰۷	تفاوت میان «أ-د» و «واحد»
۵۱۰	اسم فاعل از عدد
۵۱۱	تنوین و اغراض آن
۵۱۳	لاسیما
۵۱۳	اعراب لاسیما و اعراب پس از آن
۵۱۴	غیر منصرف یعنی چه و دلیل آن چیست؟
۵۱۶	اسم فعل و فوائد آن
۵۱۶	فایده اسم های فعل
۵۱۷	اقسام اسم فعلها

پرسش و آزمون ۵۱۹

الف. چه تفاوتی است میان معنای: ۵۲۰

ب. به پرسش های زیر با دقت پاسخ دهید. ۵۲۷

منابع ۵۳۷

مقدمه

همان طور که می دانیم «نحو» یکی از ارکان اصلی علوم عربی می باشد که براساس شواهد تاریخی، پایه گذار آن شخصیت والای اسلام امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب - علیه آلاف التحية و الثناء - می باشد.

آنچه همواره از شنیدن کلمه «نحو عربی» به اذهان خطور می کند، قواعد محض و گاه پیچیده ای مانند مبتدا، خبر، فاعل، مفعول، تمیز، حال، اشتعال، تنازع و... می باشد که سالیان سال است تقریباً بدون هیچ گونه توضیح، تحلیل معنایی در مدارس و احیاناً در حوزه های علمیه و دانشگاه ها تدریس می شود.

با توجه به این امر اینک کتابی با نام «تفاوت های معنایی در نحو کاربردی» در دسترس علاقمندان قرار گرفته است که برگرفته از چهار جلد کتاب «معانی النحو» تألیف دکتر فاضل صالح سامرایی است که با نگارش و تدوینی متفاوت تنظیم شده است. این کتاب در قالب شش دفتر - اسم های معرفه، مرفوعات، منصوبات، مجرورات، مشتقات و توابع و دفتر حروف - همراه با ملحقات و با محوریت قرآن کریم تدوین و ترتیب یافته و با بیش از صد پرسش مناسب برای آزمون و نیز با ذکر منابع اصلی کتاب به پایان می رسد. بررسی و دقت در مطالب عمیق این کتاب که برگرفته از آرای بیش از صد عالم نحوی، لغوی و بلاغی می باشد پرده از لطایف و اسرار فراوانی از کتاب الهی برمی دارد.

شایان ذکر است که مطالب ارائه شده در این کتاب قابل استفاده برای کای رشته های حوزوی و نیز رشته های زبان و ادبیات عربی، فارسی و تمامی رشته های الهیات و معارف اسلامی در مقاطع تحصیلی کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری می باشد.

امید است که این «بضاعة مزجاة» به عنوان خدمتی ناچیز به ساحت مقدس قرآن کریم مورد قبول الهی و پذیرش معصومین (علیهم السلام) به ویژه امام محمد باقر (علیه السلام) قرار گیرد.

والسلام
 والله الحمد أولاً و آخراً
 و من الله التوفيق
 دکتر مینا جیگاره